

*Comandor (r) dr. Marian
MOȘNEAGU^[1]*

PE URMELE PĂRINTELUI PAISIE

Cine a fost și - mai ales - împrejurările faste în care tânărul Petru Costăndel a devenit ofițer al Marinei Militare Române post-belice, ați putut afla din numărul precedent al revistei noastre.^[2] De asemenea, despre convertirea sa din ofițer opozant al regimului comunist în slujitor al Bisericii, unde a găsit nu atât înțelegere cât mai cu seamă adăpost și tihnă pentru reculegere până la sfârșitul vieții.^[3]

Dar cum anumite date și informații contradictorii din lucrările unor monahi și profesori demni de toată încrederea m-au determinat să aprofundez cercetările, găsesc de cuviință că ele trebuie să întregască portretul unui confrate de breaslă - până la un moment dat - și drept credincios demn de admirație și veșnică pomenire întru iertarea păcatelor, știute și neștiute.

ÎN VIZORUL SECURITĂȚII

Pe 5 august 1985, Serviciul I/3 al Inspectoratului de Poliție Constanța (U.M. 0757) aproba Raportul cu privire la luarea în supraveghere informativă a numitului Costăndel Petru din Constanța, „necăsătorit, neîncadrat politic, fără antecedente politice și penale, tehnician la Centrala CFR Port Constanța.”^[4]

Motivul? „Susnumitul ne este semnalat de sursa «S» și de alte inspectorate județene ca făcând parte din Gruparea religioasă «Oastea Domnului»^[5], sens în care întreține legături cu asemenea persoane din țară.

Deși la domiciliu nu se afișează ca fiind sectant, din datele existente se desprinde cu certitudine apartenența sa la secta respectivă. Ultimele verificări la domiciliu atestă o schimbare de comportament în sensul că a fost sesizat în câteva rânduri fiind vizitat de persoane dubioase, cu barbă (sic!), la ore nepotrivite, după lăsarea întinericului.

Față de cele raportate, propun a se aproba cuprinderea în supraveghere informativă, formă în care vom întreprinde măsuri de clarificare a poziției și preocupărilor sale.”^[6]

Evident, printre aceste măsuri figurau filajul, prinderea în flagrant, punerea sub supraveghere permanentă la domiciliu și la serviciu, cenzurarea corespondenței ș.a.m.d.

Din primele informații obținute rezulta faptul că suspectul urma să se deplaseze pe 9 septembrie 1983 la București, unde putea fi găsit de către Constantin Baldin din Câmpina, vineri - la Patriarhie și la Mănăstirea Antip, sâmbătă – dimineața la Mănăstirea Cernica iar seara, la Patriarhie, iar duminică dimineața la Biserica Sf. Nicolae. “Dacă puteți să-mi răspundeți când veniți, unde ne putem întâlni sau stabiliți dvs. alt loc. – îi solicita acestuia. Dacă nu se poate acum, rămâne în luna octombrie la Crasna.

Vă doresc sănătate sufletească, credință tare, nădejde și încredere – putere și răbdare în ispite și necazuri...”^[7]

Pe 23 mai 1983, filajul raporta faptul că Petru Costăndel îi relata ieromonahului Gheorghe Bodnariuc, cazat la Hotelul omonim din Mangalia, faptul că “... În problema veche, deși este foarte greu nu renunț a mă interesa în continuare.

Apoi chiar dacă vă răspund negativ, sunt sigur că Sfinția voastră înțelege ceea ce trebuie (Gründing și Filips). Bunul Dumnezeu să vă dea putere și răbdare. Cel care are o cruce mai grea trebuie să depună un efort fizic mai mare. Și ca atare și răsplata va fi la fel.

Doresc să ne întâlnim mai des în rugăciune...”^[8]

În fine, pe 7 noiembrie 1985, ofițerul direcțional reușește să-i ia acestuia “proba de scris”, prilej cu care

confirmă și detaliază informațiile, pe baza destăinuirilor obiectivului: “Trăiește singur, fiind lăsat de soție din 1961...

Pentru a se liniști sub raport psihic, a îmbrățișat calea Bisericii, a credinței, devenind un enoriaș foarte activ, iar în concedii frecventând mănăstiri din țară.

Este conștient de dezacordul dintre pregătirea sa (fost ofițer de marină cu gradul de căpitan), funcțiile ocupate și cea actuală – tehnician cu protecția muncii într-o unitate CFR importantă din portul nou, respective Stația CFR Port, și concepțiile și preocupările sale mistice prezente.

Tocmai de aceea ține foarte mult la acest anonim, nediscutând despre aceasta cu nimeni.”^[9]

În privința activității desfășurate de acesta după trecerea sa în rezervă, a rezultat faptul că a activat ca inspector de cadre la USAS Năvodari (1959-1966) și Integrata de Lână Constanța (1966-1969), administrator căsuțe la Costinești (1969-1971), inspector cadre la Întreprinderea Construcții Hidrotehnice (1971-1978) iar din anul 1978 – tehnician responsabil cu protecția muncii la Stația CFR Port Constanța.

Concluzia anchetatorului: “În cadrul discuțiilor dovedește dezinvoltură, are discernământ asupra faptelor sale, consecințele ce le poate genera, și este animat de «a fi corect și drept», în ceea ce întreprinde personal și la serviciu. Solicită menținerea anonimatului despre preocupările sale mistice.

Față de situația operativă existentă în caz, de perspectivele ce se întrevăd în penetrarea în clandestinitatea activității grupării sectante «Oastea Domnului» dat fiind posibilitatea cointeresării sale, apreciez util și propun, ca după informarea conducerii CFR Port, să fie luat la contact și atras la colaborare, sens în care vom cere ulterior aprobarea.”^[10]

Pe 24 noiembrie 1985, Costăndel a fost identificat la Catedrala din Constanța, printre participanții la acțiunea “Tomitanul”, prilejuită de numirea noului episcop vicar.^[11]

Mai bine de un an, sursele “Constantinescu” și „Antoniuc” (preot – n.n.) i-au monitorizat activitățile cotidiene, fiind remarcat frecvent la biserică la slujbe și sărbătorile religioase. “Este marcat de o suferință sufletească datorită unei infirmități, lucru transmis și cunoscut de cei care frecventează biserica, motiv pentru care este compătimit.”^[12]

LĂSAT ÎN PLATA DOMNULUI

În cele din urmă, pe 9 martie 1988 locotenent-colonelul B. a solicitat conducerii Serviciului I al Securității Constanța scoaterea „elementului” din supraveghere informativă și clasarea materialelor la Fond Arhivă.

“Din verificările efectuate, din datele obținute, cât și din contactele realizate cu obiectivul, rezultă că nu face parte din această grupare dizidentă iar prezența sa la biserică este justificată de deprimarea sa sufletească față de starea de [...] în care se află de mai mulți ani, urmare a unui tratament medical aplicat greșit.

În contactele realizate cu obiectivul, în scop de influențare pozitivă, a argumentat că este conștient de poziția sa socială și profesională pentru a nu se lăsa pradă misticismului, însă fiind singur, fără familie, în zilele de sărbători și slujbe tradiționale, pentru a-și petrece timpul mai ușor, merge la biserică.

Nu rezultă să țină adunări la domiciliu sau să participe la asemenea adunări clandestine”^[13] – a concluzionat ofițerul.

Și astfel, Securitatea constănțeană a irosit aproape trei ani resurse umane și financiare, pentru a se

convinge, în cele din urmă, că Petru Costăndel era “un element elevat, cu bogată experiență de viață și cu afirmarea unor principii de viață corespunzătoare, susținute pe temeiul de a fi apreciat la locul de muncă și în societate.”^[14]

IN THE FOOTSTEPS OF FATHER PAISIE

Abstract: Captain Petre Costandei, Navy officer converted to monastic life, with the reputation of Father Paisie de la Secu (1929-2011), was followed by the Securitate organs during the period 1985-1988, being suspected of belonging to a religious sect, fact unconfirmed.

Keywords: Captain Petre Costandei, Father Paisie de la Secu, Romanian Security

NOTE

^[1] Vicepreședinte al Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României “General Paul Teodorescu”.

^[2] Marian Moșneagu, “Între ancoră și altar”, în „Misiunea”, Anul XI, nr. 1 (11)/2024, pp. 169-174.

^[3] „Păstrați-mă în inimile voastre! Părintele Paisie de la Secu. Viața și lucrarea misionară”, Ediție realizată de profesorul Paul Bălan, Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Doxologia, Iași, 2014.

^[4] Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (în continuare se va cita CNSAS), Fond Informativ, dosar nr.crt. I 787109, f. 1.

^[5] “Oastea Domnului” - mișcare din cadrul Bisericii Ortodoxe Române, care a luat ființă în anul 1923, la inițiativa preotului ardelean Iosif Trifa (1888-1938), a fost definită de acesta ca fiind „Aflarea și vestirea lui Iisus Hristos cel răstignit”. După 1948 mișcarea a fost declarată ilegală de regimul comunist. În această perioadă, „Oastea Domnului”, condusă de Traian Dorz, care a totalizat 17 ani de pușcărie pentru acest motiv, a făcut parte din „Biserica tăcerii”, ansamblu informal de credincioși creștini din diferite confesiuni, care refuzau să se supună autorităților comuniste, fiind, din acest motiv, socotiți ca „tipărind și răspândind literatură interzisă”, „uneltind împotriva orânduirii sociale” și „dușmani ai poporului”. În anul 1990 „Oastea Domnului” a fost reabilitată de statul român și de Sinodul BOR, care a ridicat caterisirea lui Iosif Trifa. În prezent, „Oastea” Domnului are sediul administrativ la Sibiu, unde dispune de editură, librărie și tipografie

proprie. Aici se tipărește, cu binecuvântarea Sinodului BOR, săptămânalul „Iisus Biruitorul” și ziarul “Oastea Domnului”, având ca supliment revista pentru tineri „Timotheos”. „Oastea Domnului” este condusă de un „Sfat Frățesc” Operativ din care fac parte aproximativ 30 de membri, reprezentanți ai zonelor. Prezentă aproape pe tot teritoriul României, dar și dincolo de granițe, activitatea „Oastei Domnului” se bazează așa-numitul „voluntariat al laicilor”, chiar dacă din mișcare fac parte și numeroși clerici. Sursa: Wikipedia. Enciclopedia liberă, accesată sâmbătă, 17 mai 2025, ora 8.35

^[6] Arhivele CNSAS, Fond Informativ, dosar nr.crt. I 787109, ff. 1, 1 verso.

^[7] *Ibidem*, f. 3.

^[8] *Ibidem*, f. 4.

^[9] *Ibidem*, f. 6.

^[10] *Ibidem*, f. 6 verso.

^[11] Este vorba despre P.S. Lucian Florea (1922-2004), episcop-vicar al Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, cu reședința în municipiul Constanța. Instalarea a avut loc duminică, 24 noiembrie 1985, în Catedrala din Constanța, fiind făcută de către Î.P.S. Antim al Tomisului și Dunării de Jos. Detalii în “Telegraful Român”, Anul 134, nr. 5-8/1 februarie 1986, p. 5.

^[12] Arhivele CNSAS, Fond Informativ, dosar nr.crt. I 787109, f. 9.

^[13] *Ibidem*, f. 12.

^[14] *Ibidem*, f. 12 verso.